

SADRŽAJ

A

I – PRAVA PO OSNOVU SOCIJALNE ZAŠTITE

1. Stalna novčana pomoć
2. Jednokratna novčana pomoć
3. Izuzetna novčana pomoć
4. Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe
5. Pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe
6. Novčana naknada za vrijeme čekanja na zaposlenje
7. Smještaj u ustanovu socijalne zaštite
8. Smještaj u drugu porodicu
9. Topli obrok u javnim kuhinjama
10. Zdravstvena zaštita
11. Subvencioniranje troškova grijanja
12. Kućna njega i pomoć u kući
13. Regulisanje troškova dženaze/sahrane/ukopa

B

Prava po osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom F BiH

1. Pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak

C

II – PRAVA PO OSNOVU PORODIČNE ZAŠTITE

Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom u Kantonu Sarajevo

1. Dodatak na djecu – dječiji dodatak
2. Naknada umjesto plaće ženi–majci u radnom odnosu, za vrijeme odsustva sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta
3. Novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene – majke koja nije u radnom odnosu
4. Jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta
5. Pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majku – dojilju

6. Smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja

7. Zdravstvena zaštita

III – PRAVA PO OSNOVU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

IV – PRAVO NA OBRAZOVANJE

V – PROFESIONALNA REHABILITACIJA I ZAPOŠLJAVANJE

VI– PRAVO NA PORESKE, CARINSKE I DRUGE OLAKŠICE I POVLASTICE

1. Oslobođanje od plaćanja carine i PDV–a za uvezeni putnički automobil

2. RTV povlastice

3. Porez na dohodak, umanjenje poreza na zaposlene osobe sa invaliditetom

4. Povlastice u željezničkom saobraćaju

5. Oslobođanje od poreza prilikom registracije putničkog vozila

6. Povlastice u PTT saobraćaju

UVOD

Poštovani članovi,

Udruženje slijepih Kantona Sarajevo čini sve da poboljša status slijepih osoba u društvu, zaštititi i unaprijedi njihova stečena prava i pomogne im da ih na lakši i efikasniji način ostvare.

Na osnovu dosadašnjih iskustava procijenili smo da je potrebno na jednom mjestu objediniti sva prava i povlastice koje slijepi osobe imaju po propisima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona Sarajevo , radi čega je i pripremljen ovaj Vodič.

Uvjereni smo da ćete koristeći se ovim Vodičem mnogo lakše i jednostavnije doći do svojih prava, koja su utvrđena propisima u našoj zemlji.

Propisi koji se odnose na prava osoba sa invaliditetom veoma su složeni i često se mijenjaju. Iz tih razloga ovaj Vodič prihvatite kao trenutni presjek stanja, a o svim promjenama propisa ćemo vas kroz buduće dopune izdanja Vodiča blagovremeno informirati.

Ovaj Vodič uradila je Radna grupa uz finansijsku podršku SHIA Fonda iz Švedske i Agencije SIDA, a uz partnersku podršku Saveza slijepih Švedske – SRF.

I – PRAVA PO OSNOVU SOCIJALNE ZAŠTITE

A. Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Kantona Sarajevo

Ako smatrate da se nalazite u stanju socijalne potrebe, vi i vaš član porodice možete podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite.

Sva prava na socijalnu zaštitu pripadaju vam od prvog dana narednog mjeseca po podnošenju zahtjeva, odnosno pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Pravo na socijalnu zaštitu traje vam dok postoje uvjeti za korištenje tog prava, u skladu sa Federalnim i Kantonalnim zakonom.

Ako ste korisnik nekog od prava iz socijalne zaštite dužni ste u roku od 15 dana obavijestiti nadležni organ o svakoj promjeni koja bi mogla uticati na obim i visinu stečenih prava.

Za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite podnosite zahtjev službi socijalne zaštite općine gdje imate prebivalište odnosno boravište.

Dakle, ako imate prebivalište na općini Stari grad, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Stari grad, koja se nalazi u ulici Fra Grge Martića broj 4. Šefica Službe je Lejla Beganović, a kontakt telefon je 551–111.

Ako imate prebivalište na općini Centar, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Centar, koja se nalazi u ulici Zaima Šarca broj 13. Šefica Službe je Zumreta Karamustafić, a kontakt telefon je 565–500.

Ako imate prebivalište na općini Novo Sarajevo, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Novo Sarajevo, koja se nalazi u ulici Azize Šaćirbegović broj 96. Šefica Službe je Fatima Čalkić, a kontakt telefon je 717–780.

Ako imate prebivalište na općini Novi Grad, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Novi Grad, koja se nalazi u ulici Gatačka broj 78. Šefica Službe je Gordana Kadić, a kontakt telefon je 768–710.

Ako imate prebivalište na općini Ilidža, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Ilidža, koja se nalazi u ulici Abdulaha ef. Kantamirije broj 2b. Šef Službe je Mevludin Avdić, a kontakt telefon je 761–510.

Ako imate prebivalište na općini Ilijaš, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Ilijaš, koja se nalazi u ulici Ivana Franje Jukića broj 2. Šef Službe je Husein Hafizović, a kontakt telefon je 428–910.

Ako imate prebivalište na općini Vogošća, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Vogošća, koja se nalazi u ulici Omladinska broj 41. Šefica Službe je Belma Baždar, a kontakt telefon je 432–651.

Ako imate prebivalište na općini Hadžići, zahtjev podnosite Službi socijalne zaštite općine Hadžići, koja se nalazi u ulici Hadželi do broja 185. Šef Službe je Ragib Vajnaga, a kontakt telefon je 475–844.

Prava po osnovu Kantonalnog zakona možete ostvariti samo ako imate prebivalište najmanje godinu dana u Kantonu Sarajevo (u daljem tekstu: Kanton), ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

Ako nemate prebivalište na Kantonu Sarajevo, a do 30. 04. 1992. godine ste imali prebivalište na području Kantona Sarajevo, pod uvjetom da vam je utvrđen status povratnika, po ovom zakonu možete ostvariti prava iz socijalne zaštite.

Pravo na određeni oblik socijalne zaštite ne možete ostvariti ako ispunjavate uvjete za ostvarivanje istog prava po nekom drugom osnovu.

1. STALNA NOVČANA POMOĆ

Ukoliko ste:

- 1) nesposobni za rad, odnosno spriječeni u ostvarivanju prava na rad,
- 2) nemate dovoljno prihoda za izdržavanje,

Međusobno izdržavanje bračnih i vanbračnih partnera, roditelja i djece i drugih srodnika njihova je dužnost i pravo kako je to predviđeno Porodičnim zakonom Federacije BiH.

U slučajevima u kojima se međusobno izdržavanje osoba ne može ostvariti u cijelosti ili djelimično, društvena zajednica pruža, pod uvjetima određenim zakonom, neosiguranim članovima porodice sredstva neophodna za izdržavanje.

Roditelji su dužni izdržavati maloljetno dijete i u izvršavanju te obaveze moraju iskoristiti sve svoje mogućnosti i sposobnosti.

Ako se dijete nalazi na redovnom školovanju roditelji su dužni, prema svojim mogućnostima, osigurati mu izdržavanje i nakon punoljetnosti, a najdulje do navršene 26. godine života.

Ako je punoljetno dijete zbog bolesti, fizičkih ili psihičkih nedostataka nesposobno za rad, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, roditelji su dužni izdržavati ga dok ta nesposobnost traje.

Roditelj koji ne ostvaruje roditeljsko staranje, ili kojem je ograničeno ili oduzeto roditeljsko staranje, ne oslobađa se dužnosti izdržavanja djeteta.

Punoljetno dijete dužno je izdržavati svog roditelja koji je nesposoban za rad i ne može se zaposliti, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine.

Dijete se može osloboditi dužnosti izdržavanja roditelja koji ga iz neopravdanih razloga nije izdržavao u vrijeme kada je bio obavezan, u skladu sa odredbama Zakona.

Maćeha ili očuh dužni su izdržavati svoje maloljetne pastorka ako oni ne mogu ostvariti izdržavanje od roditelja.

Nena i djed dužni su izdržavati maloljetnog unuka. Obaveza izdržavanja punoljetnog unuka postoji ako se dijete nalazi na redovnom školovanju i ako je punoljetno dijete zbog bolesti, fizičkih ili psihičkih nedostataka nesposobno za rad, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine.

Unuk je dužan izdržavati nenu i djeda pod uvjetom da ostvaruje prihode radom ili od svoje imovine.

Punoljetno dijete dužno je izdržavati svog roditelja koji je nesposoban za rad i ne može se zaposliti, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine.

Dijete se može osloboditi dužnosti izdržavanja roditelja koji ga iz neopravdanih razloga nije izdržavao u vrijeme kada je bio obavezan, u skladu sa odredbama Zakona.

Obaveza izdržavanja postoji između sestara i braće, kao i sestara i braće po majci ili ocu, u odnosu na maloljetne osobe.

Pravo na izdržavanje ostvaruje se onim redom kojim su davaoci izdržavanja pozvani na nasljeđivanje.

Ako obaveza izdržavanja pada na više osoba zajedno, ona se dijeli među njima prema njihovim mogućnostima.

Bračni partner koji nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na izdržavanje od svog bračnog partnera srazmjerno njegovim mogućnostima, ako Sud drugačije ne odluči.

Vanbračni partner pod određenim uvjetima ima pravo na izdržavanje od drugog vanbračnog partnera nakon prestanka vanbračne zajednice, ukoliko Sud drugačije ne odredi.

Tužba za izdržavanje može se podnijeti u roku od jedne godine od prestanka vanbračne zajednice.

Otac vanbračnog djeteta dužan je, srazmjerno svojim mogućnostima, izdržavati majku svog djeteta za vrijeme od tri mjeseca prije porođaja i jednu godinu nakon porođaja, ako se majka stara o djetetu, a nema dovoljno sredstava za život.

U postupku za izdržavanje sud će utvrditi ukupan iznos sredstava potrebnih za izdržavanje.

Prilikom utvrđivanja potreba osobe koja zahtijeva izdržavanje, sud će uzeti u obzir njeno imovno stanje, sposobnost za rad, mogućnost zaposlenja, zdravstveno stanje i druge okolnosti od kojih zavisi ocjena njenih potreba.

Prilikom utvrđivanja mogućnosti osobe koja je dužna davati izdržavanje, sud će uzeti u obzir sva njena primanja i stvarne mogućnosti da stiče povećanu zaradu, kao i njene vlastite potrebe i zakonske obaveze izdržavanja.

Organ starateljstva će, u svojstvu punomoćnika starih i socijalno ugroženih osoba, ukoliko one same to ne mogu učiniti, pokrenuti i voditi postupak za ostvarivanje njihovog prava na izdržavanje prema srodnicima koji su, prema odredbama Zakona, dužni da ih izdržavaju.

Poslodavac kod kojeg je obveznik izdržavanja zasnovao novi radni odnos dužan je odmah obavijestiti izdržavanu osobu o zasnovanom radnom odnosu, odnosno dati joj potrebna obavještenja o obvezniku izdržavanja koji je kod njega zasnovao novi radni odnos.

3) nemate članova porodice koji su po zakonu obavezni da vas izdržavaju ili ako ih imate, a ta lica nisu u mogućnosti da vas izdržavaju, imate pravo na stalnu novčanu pomoć.

Pravo na stalnu novčanu pomoć ne možete ostvariti ukoliko je jedan od članova vašeg domaćinstva vlasnik preduzeća ili samostalne radnje ili ima registriranu dopunsku djelatnost, odnosno u kojima su jedan ili više članova vlasnici ili posjednici automobila, osim ako po propisima iz oblasti poreske i carinske politike mogu uvesti ili na domaćem tržištu kupiti motorno vozilo kao ortopedsko ili drugo pomagalo.

Ukoliko ostvarite pravo na stalnu novčanu pomoć, imate pravo i na zdravstvenu zaštitu, ukoliko istu ne možete ostvariti po nekom drugom osnovu.

Stalna novčana pomoć koja se smatra dovoljnim za izdržavanje jednočlanog domaćinstva je 120,00 KM. Za svakog člana vašeg domaćinstva koji je nesposoban za rad, ovaj iznos se uvećava za 10 % od iznosa koji se smatra dovoljnim za izdržavanje.

Ukoliko ste Vi ostvarili pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica, a ispunjavate uslove za ostvarivanje prava na stalnu novčanu pomoć, iznos stalne novčane pomoći će biti uvećan za 30 % od iznosa koji se smatra dovoljnim za izdržavanje.

Da bi ste ostvarili pravo na stalnu novčanu pomoć, uz zahtjev čiji obarazac možete dobiti u Službi socijalne zaštite općine gdje imate prebivalište, odnosno boravište dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

Kopije ličnih karata za sve punoljetne članove domaćinstva;

Kopije prijave mjesta prebivališta–boravišta za sve članove domaćinstva;

Izvod iz matične knjige rođenih za maloljetne članove domaćinstva;

Potvrda mjesne zajednice o broju članova domaćinstva;

Kućna lista iz nadležne općine;

Dokaz o primanjima za sve članove domaćinstva (za zaposlene– potvrda o visini ličnog dohodka, za nezaposlene– potvrda Biroa, za penzionere– posljednji ček od penzije, za stara lica koja ne ostvaruju pravo na penziju– potvrda PIO–a, za djecu stariju od 15 godina i osobe na redovnom školovanju– potvrda škole/fakulteta);

Uvjerenje općinske službe za boračka pitanja općine za sve članove domaćinstva;

Uvjerenje općinske službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjegla i raseljena lica općine za sve članove domaćinstva;

Dokaz o stambenom statusu (za vlasnika stana ili kuće– rješenje o vlasništvu, za osobe koje su u podstanarskom odnosu– ugovor o zakupu stambene jedinice);

Dokaz o kvadraturi stambenog prostora;

Uvjerenje iz Katastra, Sarajevostan–a, Zemljišno knjižni izvadak za sve članove domaćinstva;

Uvjerenje porezne uprave nadležne općine;

Uvjerenje MUP–a nadležne općine o neposjedovanju motornog vozila za sve članove domaćinstva;

Izbjeglički karton–fotokopija i rješenje o reregistraciji za sve punoljetne članove domaćinstva;

Uvjerenje o kretanju iz MUP–a za sve punoljetne članove domaćinstva;

Nalaz o utvrđenoj radnoj nesposobnosti i fotokopije medicinske dokumentacije (za lica mlađa od 65 godina) ne starije od 6 mjeseci.

ZA SRODNIKE KOJI SU PO ZAKONU U OBAVEZI IZDRŽAVANJA:

1. Kopije ličnih karata za sve punoljetne članove domaćinstva;

2. Kopije prijave mjesta prebivališta za sve članove domaćinstva;

3. Izvode iz matične knjige rođenih za sve maloljetne članove domaćinstva;
4. Potvrda mjesne zajednice o broju članova domaćinstva;
5. Kućna lista iz nadležne općine;
6. Dokaz o primanjima za sve članove domaćinstva (za zaposlene – potvrda o visini ličnog dohodka, za nezaposlene – potvrda Biroa, za penzionere– posljednji ček od penzije, za stara lica koja ne ostvaruju pravo na penziju– potvrda PIO–a, za djecu stariju od 15 godina i osobe na redovnom školovanju– potvrda škole/fakulteta);
7. Uvjerenje općinske službe za boračka pitanja općine za sve članove domaćinstva;
8. Uvjerenje općinske službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjegla i raseljena lica općine za sve članove domaćinstva

NAPOMENA: – Sve kopije moraju biti ovjerene u općinskom organu uprave

2. JEDNOKRATNA NOVČANA POMOĆ

Ukoliko cijenite da Vi i Vaša porodica niste u mogućnosti podmiriti neku specifičnu potrebu zbog teške materijalne situacije proizvedene:

– pretrpljenom prisilnom migracijom, repatrijacijom (povratak u tvoju domovinu), elementarnom nepogodom, smrti jednog ili više članova porodice, povratkom sa liječenja ili otpuštanje sa izdržavanja kazne zatvora ili izvršenja odgojne mjere možete podnijeti pismeni zahtjev za ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć službi socijalne zaštite nadležne općine.

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć možete u okviru svog domaćinstva ostvariti najviše tri puta u toku jedne kalendarske godine, u ukupnom iznosu koji ne prelazi visinu izuzetne novčane pomoći.

Jednokratna novčana pomoć može Vam se dodijeliti i u naturi, ukoliko postoji sumnja da bi se novčana sredstva mogla nenamjenski utrošiti, što procjenjuje stručni tim službe.

Da bi ste ostvarili pravo na jednokratnu novčanu pomoć uz zahtjev čiji obarazac možete dobiti u Službi socijalne zaštite općine gdje imate prebivalište, odnosno boravište dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Kopija lične karte podnosioca zahtjeva i svih punoljetnih članova domaćinstva;
2. Kopija prijave mjesta boravišta–prebivališta za sve članove domaćinstva;
3. Kućna lista (u nadležnoj općini);
4. Uvjerenje službe za boračko–invalidsku, socijalnu zaštitu i raseljena lica za sve članove domaćinstva da li su korisnici lične ili porodične invalidnine (u nadležnoj općini);
5. Uvjerenje iz poreske uprave za sve punoljetne članove domaćinstva (u nadležnoj općini);
6. Uvjerenje MUP–a nadležne općine o neposjedovanju motornog vozila za sve članove domaćinstva;

7. Uvjerenje o statusu (Biro za zapošljavanje, firma, ček od penzije);
8. Rodni listovi za djecu do 15 godina ne stariji od 6 mjeseci;
9. Potvrde za djecu iz srednje škole ili fakulteta;
10. Dokaz o vlasništvu kuće ili stana

Napomena: Sve kopije moraju biti ovjerene u općinskom organu uprave.

3. IZUZETNA NOVČANA POMOĆ

Pravo na izuzetnu novčanu pomoć imate, ukoliko zbog izvanrednih okolnosti nemate neophodno potrebnih sredstava za izdržavanje, ne ispunjavate uslove za stalnu novčanu pomoć, a stanje socijalne potrebe ne možete prevazići jednokratnom novčanom pomoći. Izuzetnu novčanu pomoć možete ostvariti ako se nađete u stanju socijalne potrebe koje je prouzrokovano pretrpljenom prisilnom migracijom, repatrijacijom, elementarnom nepogodom, smrću jednog ili više članova porodice, povratkom sa liječenja, otpuštanjem sa izdržavanja kazne zatvora ili izvršavanje odgojne mjere. Iznos izuzetne novčane pomoći utvrđuje se u visini do 40 % prosječne plaće ostvarene u Kantonu Sarajevo i može se odobriti jednoj osobi samo jedanput godišnje.

Uz zahtjev za ostvarivanje izuzetne novčane pomoći, čiji obrazac možete dobiti u službi socijalne zaštite općine na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Kopija lične karte podnosioca zahtjeva i svih punoljetnih članova domaćinstva;
2. Kopija prijave mjesta boravišta–prebivališta za sve članove domaćinstva;
3. Kućna lista (u nadležnoj općini);
4. Uvjerenje službe za boračko–invalidsku, socijalnu zaštitu i raseljena lica za sve članove domaćinstva da li su korisnici lične ili porodične invalidnine (u nadležnoj općini);
5. Uvjerenje iz poreske uprave za sve punoljetne članove domaćinstva (u nadležnoj općini);
6. Uvjerenje MUP–a nadležne općine o neposjedovanju motornog vozila za sve članove domaćinstva;
7. Uvjerenje o statusu (Biro za zapošljavanje, firma, ček od penzije);
8. Rodni listovi za djecu do 15 godina ne stariji od 6 mjeseci;
9. Potvrde za djecu iz srednje škole ili fakulteta;
10. Dokaz o vlasništvu kuće ili stana

Napomena: Sve kopije moraju biti ovjerene u općinskom organu uprave i ne smiju biti starije od 6 mjeseci od dana izdavanja, izuzev poreskog uvjerenja koje važi 30 dana.

Pored navedenih dokaza potrebno je priložiti i dokaz kojim se dokazuje da je stanje prouzrokovano uticajem gore navedenih faktora (otpusno pismo iz bolnice, potvrda o otpuštanju sa izdržavanja kazne zatvora itd.)

4. NOVČANA NAKNADA ZA POMOĆ I NJEGU OD STRANE DRUGE OSOBE

Ako ste stariji od 65 godina života i prihodi vam ne prelaze 40% prosječne plaće možete podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane druge osobe. Uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u službi socijalne zaštite općine gdje imate prebivalište, trebate pribaviti sljedeću dokumentaciju:

Fotokopija LK, (za sve punoljetne članove domaćinstva, a za djecu do 18 godina – rodni list);

Prijavnica CIPS-a o prebivalištu za sve članove domaćinstva ;

Uvjerenje o kretanju iz MUP-a za podnosioca zahtjeva;

Kućna lista (izdaje općinski organ);

Potvrda – Uvjerenje iz mjesne zajednice o broju članova domaćinstva;

Uvjerenje da li je lice korisnik prava putem: Boračko invalidske zaštite i Civilnih žrtava rata (za sve punoljetne članove domaćinstva–izdaje se u općini);

Uvjerenje od PIO da li je podnosilac zahtjeva i članovi domaćinstva korisnici prava iz PIO osiguranja (prosjeak primanja za prethodnu godinu);

Uvjerenje o poreskom zaduženju (za sve punoljetne članove domaćinstva) od poreske uprave općine;

Potvrde o novčanim primanjima za sve punoljetne članove domaćinstva (za zaposlene članove domaćinstva – prosjeak primanja iz prethodne godine);

Uvjerenje o prijavi Biro-a za zapošljavanje za nezaposlene članove domaćinstva ;

Medicinska dokumentacija za podnosioca zahtjeva ali da nalazi nisu stariji od 6 mjeseci;

Kopija tekućeg računa;

Obrazac P-3, (obrazac se daje uz ovaj zahtjev, a popunjava ga ljekar opće prakse).

Napomena:

Sve kopije moraju biti ovjerene od strane nadležnog općinskog organa uprave i ne smiju biti starije od 6 mjeseci od dana izdavanja.

5. PRAVO NA DODATAK ZA NJEGU I POMOĆ OD DRUGE OSOBE

Ako Vam je invaliditet nastupio nakon 65. godine života, a prema mišljenju Instituta za medicinsko vještačenje postoji potreba za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć druge osobe, ovo pravo ćete ostvariti u postupku i na način propisan Federalnim i Kantonalnim zakonom.

Da bi ostvarili ovo pravo, uz zahtjev koji možete dobiti u službi socijalne zaštite općine gdje imate prebivalište i Nalaz i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje dužni ste pribaviti sljedeću dokumentaciju:

1. Nalaz , ocjena i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja;

(Ovaj Nalaz možete dobiti u Institutu za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja koji se nalazi u ulici Branislava Đurđeva broj 12, u Sarajevu, broj telefona 200 661);

2. Kopija lične karte;

3. Prijavu prebivališta;

4. Uvjerenje o kretanju (Mjesno nadležni MUP);

5. Uvjerenje općinske službe za boračko–invalidsku zaštitu;

6. Uvjerenje općinske službe civilnih žrtava rata;

7. Uvjerenje PIO/MIO;

8. Rješenje o priznatom pravu na invaliditet u visini od 90% i 100%;

9. Kopija tekućeg računa

NAPOMENA: Sve kopije moraju biti ovjerene u općinskom organu uprave.

6. NOVČANA NAKNADA ZA VRIJEME ČEKANJA NA ZAPOSLENJE

Ako ste završili srednju školu pod specijalnim uvjetima možete ostvariti pravo na novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zaposlenje.

Pravo na novčanu naknadu imate sve do zaposlenja, pod uvjetom da se redovno javljate Birou za zapošljavanje.

Ako ste osoba koja je ranije koristila ili je mogla koristiti novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zaposlenje, a izgubili ste posao bez svoje krivice, te ste se blagovremeno prijavili u Biro za zapošljavanje, možete pravo na novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zaposlenje ponovo ostvariti nakon što iskoristite prava po osnovu propisa iz radnog zakonodavstva.

Ukoliko želite ostvariti to pravo možete podnijeti zahtjev čiji obrazac možete dobiti u službi socijalne zaštite općine gdje stanujete. Uz zahtjev ćete priložiti sljedeću dokumentaciju:

1. Kopija lične karte;

2. Kopija prijave mjesta boravišta–prebivališta;

3. Kopija rodnog lista;

4. Potvrda sa Biroa za zapošljavanje;

5. Uvjerenje PIO–MIO;
6. Uvjerenje o kretanju iz MUP–a;
7. Kopija svjedočanstva;
8. Kopija diplome;
9. Potvrda mjesne zajednice;
10. Nalaz o kategorizaciji.

Napomena: Sve kopije moraju biti ovjerene u općinskom organu uprave.

7. SMJEŠTAJ U USTANOVU SOCIJALNE ZAŠTITE

Ako Vam je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju životnih potreba i ne možete je ostvariti u vlastitoj ili u drugoj porodici ili na drugi način, možete podnijeti zahtjev za smještaj u ustanovu socijalne zaštite. Obrazac zahtjeva možete dobiti u službi socijalne zaštite općine gdje imate prebivalište.

Ukoliko imate imovinu iz koje možete obezbijediti sredstva za plaćanje smještaja ili ostvarujete dovoljno prihoda kojima će te izvršiti obavezu plaćanja troškova smještaja ili ako imate srodnika koji su po Porodičnom zakonu Federacije BiH obavezni da vas izdržavaju, možete potpisati lično ugovor o smještaju u ustanovu koju vi odaberete.

Služba socijalne zaštite nadležne općine odlukom o smještaju i tome ko i na koji način snosi troškove smještaja, donosi na osnovu mišljenja stručnog tima, po vašem zahtjevu, mišljenje zdravstvene ustanove ili mišljenjem komisije o nesposobnosti za rad.

Ukoliko ostvarujete određene prihode ili imate imovinu iz koje se oni mogu ostvariti, odnosno imate srodnike koji mogu participirati djelimično u snošenju troškova smještaja, možete podnijeti zahtjev sa navedenom dokumentacijom. Centar će po Vašem zahtjevu, a na osnovu mišljenja stručnog tima, preuzeti obavezu plaćanja razlike između visine cijene smještaja u ustanovu i iznosa koji vi uplaćujete.

Uz zahtjev za smještaj u ustanovu socijalne zaštite potrebno je priložiti sljedeću dokumentaciju:

1. Kopija lične karte;
2. Kopija prijave mjesta boravišta–prebivališta;
3. Rodni list;
4. Kućna lista;
5. Potvrda iz mjesne zajednice;
6. Uvjerenje po osnovu BIZ–a i CŽR–a;
7. Dokaz o prihodima (uvjerenje PIO/MIO, uvjerenje sa Biro–a);
8. Potvrda ili uvjerenje o vlasništvu kuće ili stana (ZK–URED, Knjiga položenih ugovora za stanove);

9. Uvjerenje poreske uprave;

10. Izjava–podnosioca–staratelja o pristanku na smještaj kao i učešće u troškovima smještaja u visini ličnih primanja;

11. Dokaz o prihodima za bliže srodnike (kućna lista, uvjerenje iz BIZ–e, CŽR–a, PIO, plaća, poresko uvjerenje;

12. Izjava srodnika o participaciji troškova smještaja;

13. Nalaz da ne boluje od zaraznih bolesti;

14. Nalaz neuropsihijatra (za smještaj u Dom za zaštitu starih lica);

15. Zdravstvena knjižica;

16. Medicinska dokumentacija;

17. Uvjerenje o državljanstvu

NAPOMENA: – Ako se radi o smještaju djece u Pazarić potrebno je dostaviti slike djece.

– Sve kopije moraju biti ovjerene u općinskom organu uprave.

8. SMJEŠTAJ U DRUGU PORODICU

Ukoliko u vašem porodičnom domaćinstvu imate dijete ili odraslu osobu kojima je potrebna stalna briga i pomoć radi zadovoljavanja njihovih životnih potreba, koje ne mogu ostvariti u krugu vlastite porodice ili na drugi način, možete podnijeti zahtjev za smještaj službi socijalne zaštite općine gdje dijete odnosno odrasla osoba, imaju prebivalište.

Pravo na smještaj u drugu porodicu imaju:

–dijete pravo na smještaj ima do završetka redovnog školovanja, a najduže 12 mjeseci po završetku redovnog školovanja, a odrasle osobe to pravo imaju dok za tim postoji potreba.

Nad porodicom u kojoj je smješteno dijete, odnosno odrasla osoba, Služba socijalne zaštite vrši povremeni nadzor, pruža pomoć porodici u rješavanju svih pitanja od značaja za dijete, odnosno odraslu osobu.

Postupak smještaja možete pokrenuti zahtjevom u Službi socijalne zaštite općine gdje stanujete.

Za dijete, odnosno odraslu osobu za koju želite tražiti smještaj u drugu porodicu, uz zahtjev ćete dostaviti:

rodni list;

uvjerenje o državljanstvu i

prijavu prebivališta

9. TOPLI OBROK U JAVNIM KUHINJAMA

Na osnovu Uredbe o priznavanju prava na topli obrok u javnim kuhinjama Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj:24/06), korisnici toplog obroka možete biti:

- Ako Vaše porodično domaćinstvo ne ostvaruje prihode veće od 70,00 KM mjesečno, po članu;
- Ako vaše domaćinstvo sa dvoje ili više maloljetne djece ne ostvaruje ukupan prihod po članu domaćinstva veći od 80,00 KM;
- Ako ste sami, penzioner, vaš ukupan prihod ne prelazi iznos zajamčene penzije po podacima Federalnog zavoda PIO/MIO;
- Ako je vaše domaćinstvo penzionera dvočlano i vaš ukupan prihod ne prelazi iznos zajamčene penzije uvećane za 10%;
- Ako su jedan ili više članova vašeg domaćinstva lica sa invaliditetom i lica sa trajnim invaliditetom u fizičkom ili psihičkom razvoju, čiji ukupan prihod ne prelazi iznos od 100,00 KM mjesečno.

Ako ne ispunjavate nijedan od navedenih uvjeta, a nalazite se u stanju potrebe za toplim obrokom u Javnoj kuhinji, možete podnijeti zahtjev službi socijalne zaštite. Ukoliko Stručni tim Službe ocjeni da je ovaj oblik zaštite neophodno obezbjediti, uz prethodnu saglasnost direktorice Centra, korištenje ovog prava će vam biti omogućeno.

Ukoliko želite ostvariti pravo na topli obrok obrazac – Zahtjev za topli obrok u javnim kuhinjama Kantona Sarajevo možete dobiti u Službi socijalne zaštite općine gdje stanujete.

Uz zahtjev ste dužni priložiti sljedeću dokumentaciju:

- kućna lista;
- potvrda mjesne zajednice o broju članova domaćinstva;
- kopija lične karte za sve punoljetne članove domaćinstva;
- prijavnica o mjestu prebivališta za sve članove domaćinstva;
- rodni list za djecu (do 18 godina), a za djecu preko 15 godina i potvrda o redovnom školovanju ili dokaz o primanjima;
- dokaz o stambenom statusu, odnosno rješenje o vlasništvu stambene jedinice, ugovor o zakupu, rješenje o ustupanju na korištenje stambene jedinice, dokaz o neposjedovanju nekretnina itd. (potrebno je imati i dokaz o ukupnoj stambenoj površini koja se posjeduje, unajmljuje ili koristi);

dokaz o prihodima za sve članove domaćinstva (za zaposlene prosjek primanja za cijelu proteklu godinu, za nezaposlene potvrda Biroa za zapošljavanje, za penzionere prosjek penzije za proteklu godinu, za stare osobe koje nemaju penziju potvrda PIO da ne ostvaruju pravo na penziju);

rješenje o invaliditetu ili ometenosti u psihičkom razvoju, ukoliko se radi o licu sa invaliditetom;

uvjerenje MUP-a o posjedovanju ili neposjedovanju motornog vozila za sve članove domaćinstva;

uvjerenje općinske službe za boračka pitanja za sve članove domaćinstva;

uvjerenje općinske službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjegla i raseljena lica za sve članove domaćinstva;

Uvjerenje Porezne uprave za sve članove domaćinstva;

izjava kojom podnosilac zahtjeva izjavljuje da on i članovi njegovog domaćinstva stambenu jedinicu, garažu ili prostor ne izdaju u zakup;

Napomena: Dokumentacija ne smije biti starija od 6 mjeseci. Sve kopije moraju biti ovjerene.

10. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Ako ste osoba sa invaliditetom mlađa od 65 godina starosti i nemate zdravstveno osiguranje po drugom osnovu, možete službi socijalne zaštite nadležne općine podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu.

Ukoliko nemate dokaz o invaliditetu isti ćete dobiti u Javnoj ustanovi Zavod za medicinu rada Kantona Sarajevo.

Uz zahtjev za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu čiji obrazac možete dobiti u službi socijalne zaštite općine gdje stanujete, priložit ćete sljedeće dokumente:

Kopija lične karte;

Prijava mjesta prebivališta – CIPS za sve članove domaćinstva – (ne starije od 6. mjeseci);

Uvjerenje o kretanju iz mjesno nadležnog MUP–a (ne starije od 6. mjeseci)–za podnosioca zahtjeva;

Uvjerenja (Biro, radni odnos, PIO/MIO) da nije/su korisnici prava na zdravstvenu zaštitu – za sve članove domaćinstva;

Uvjerenje općinskih službi (uvjerenje iz službe Boračko – invalidske zaštite, uvjerenje iz službe civilnih žrtava rata, uvjerenje iz Službe za raseljena lica) da nisu korisnici prava na zdravstvenu zaštitu – za sve članove domaćinstva i da uvjerenja nisu starija od 6. mjeseci (izdaje se u općini) ;

Uvjerenje iz ZZO – Poslovnica zdravstvenog osiguranja da nisu korisnici prava na zdravstvenu zaštitu – za sve članove domaćinstva;

Uvjerenje iz Poreske uprave da nisu registrovani kao poreski obveznici – za sve članove domaćinstva – (izdaje se u općini);

Nalaz, ocjena i mišljenje o invalidnosti (Institut za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja);

Nalaz, ocjena i mišljenje o nesposobnosti za život i rad prije navršene 15. godine života (Institut) ;

Izjava podnosioca zahtjeva da nije korisnik prava na zdravstveno osiguranje ni po kom osnovu (nadležna općinska služba);

NAPOMENA:

Sve kopije trebaju biti ovjerene od strane nadležnog organa.

11. SUBVENCIONIRANJE TROŠKOVA GRIJANJA

Ako, obzirom na Vašu tešku materijalnu situaciju niste u mogućnosti izmirivati troškove grijanja: električnom energijom, prirodnim gasom, centralnim grijanjem ili čvrstim gorivom u mjesecu: januaru, februaru, martu, novembru i decembru, zahtjevom za ostvarivanje prava na

subvencioniranje troškova troškova grijanja možete se obratiti službi socijalne zaštite na području općine gdje imate prebivalište odnosno boravište.

PRAVO NA SUBVENCIONIRANJE TROŠKOVA GRIJANJA OSTVARUJU

DOMAĆINSTVA U STANJU SOCIJALNE POTREBE POD USLOVIMA PREDVIĐENIM UREDBOM

Pravo na subvencioniranje ostvarit će te ukoliko:

- ukupni prihodi po članu vašeg domaćinstva mjesečno ne prelaze iznos od 70,00 KM;
- ste samac i ukupni prihodi vam ne prelaze iznos od 165,00 KM ili
- je vaše domaćinstvo penzionera i ukupni prihodi vam ne prelaze iznos od 220,00 KM ili
- ako članovi vašeg domaćinstva koriste naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica ili su lica koja imaju binauralni gubitak sluha 95–100% po Fowler–Sabine, a čiji ukupni prihodi po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 120,00 KM ili ako
- član domaćinstva u kojima je nosilac ili član domaćinstva 100%–tni invalid–paraplegičar, bez obzira na prihod po članu domaćinstva
- je jedan od članova domaćinstva nosilac stanarskog prava na stanu koji koristi domaćinstvo, vlasnik ili vanknjižni vlasnik stambene jedinice koju koristi domaćinstvo, nosilac ugovora o smještaju zaključen sa nadležnim organom, podstanar, koji je zaključio ugovor o podstanarskom odnosu u stambenoj jedinici koju koristi domaćinstvo, a koji je ovjeren u Poreskoj upravi nadležne općine,
- ukupna stambena površina za jednočlano domaćinstvo ne prelazi 44m², a za višečlana domaćinstva za svakog sljedećeg člana ova površina se uvećava za 10m² stambene površine, izuzev domaćinstva čiji su članovi korisnici stanova za socijalne kategorije u objektima 0–9 i 0–10 na lokaciji “Otes” i domaćinstva u kojima je jedan od članova 100%–tni invalid–paraplegičar;
- niko od članova domaćinstva nije vlasnik preduzeća, samostalne radnje ili obavlja registrovanu dopunsku djelatnost;
- ne izdajete pod zakup stambenu jedinicu;
- članovi domaćinstva nisu korisnici stalne novčane pomoći;
- članovi domaćinstva nisu vlasnici putničkog ili drugog motornog vozila, izuzev lica, koja u skladu sa Zakonom o carinskoj politici, mogu ostvariti pravo na oslobađanje carine pri uvozu putničkog ili drugog automobila kao ortopedskog ili drugog pomagala.

Da bi ostvarili pravo na subvencionaciju trebate podnijeti zahtjev službi socijalne zaštite općine na čijem području imate prebivalište. Uz zahtjev čiji obrazac će te dobiti u službi, dužni ste pribaviti sljedeću dokumentaciju:

- kućna lista, (dokaz: izjava ovjerenjena od strane nadležnog organa);

- potvrda o prihodima za sve članove domaćinstva (dokaz: potvrda o prosječnim mjesečnim prihodima članova zajedničkog domaćinstva ostvarenim u predhodnoj godini);
- kopija lične karta;
- prijavnica o mjestu prebivališta ili boravišta za sve članove domaćinstva (izdata od CIPS–a),
- za raseljene osobe uvjerenje o statusu izdato od nadležne općinske službe;
- rodni list (za djecu do 18 godina);
- potvrda o redovnom školovanju (za lica starija od 18 godina);
- dokaz o vlasništvu ili vanknjižnom vlasništvu stambene jedinice (zemljknjižni izvadak, katastarski izvadak, darovni ugovor ili ugovor o kupovini stambene jedinice ovjeren od strane nadležnog suda, ugovor o podstanarskom odnosu ovjeren od strane nadležne poreske uprave, ugovor o smještaju zaključen sa nadležnim Ministarstvom ili općinom, građevinska dozvola, potvrda od nadležnog organa općine da je podnesen zahtjev za legalizaciju bespravno izgrađene stambene jedinice, zahtjev upućen Općinskom sudu Sarajevo za pokretanje ostavinskog postupka vezanog za stambenu jedinicu koju koristi neko od zakonskih nasljednika.

Pored dokumenata koje vi pribavite, služba će pribaviti sljedeću dokumentaciju:

- porezna uprava–kantonalni ured (evidencija poreskih obveznika);
- Služba za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjeglice i raseljena lica općina (evidencija korisnika prava po osnovu zaštite civilnih žrtava rata),
- Služba za oblast boračko – invalidske zaštite (evidencija korisnika boračko–invalidske zaštite),
- nadležna općinska služba za prihode,
- Policajska uprava (evidencija vlasništva putničkog ili drugog motornog vozila),
- JU”Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo” Sarajevo (evidencija nezaposlenih lica).

12. KUĆNA NJEGA I POMOĆ U KUĆI

Ukoliko ste osoba kojoj je zbog tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju ili starosti prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe, možete podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava na kućnu njegu i pomoć. Zahtjev čiji obrazac će te dobiti u službi socijalne zaštite možete podnijeti u Službu socijalne zaštite općine u kojoj osoba ima posljednje prebivalište, odnosno boravište.

O tome da li zbog tjelesnog ili mentalnog invaliditeta ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju trebate njegu i pomoć od strane druge osobe, odlučuje Stručna institucija (Zavod za medicinu rada Kantona Sarajevo).

Ovo pravo možete ostvariti pod uvjetom da Stručna institucija utvrdi da imate osnova za isto, ali i pod uvjetom da niste ostvarili pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane druge osobe, da nemate mogućnosti da vam pomoć i njegu osigurava roditelj, bračni drug ili djeca, da nemate

mogućnosti da pomoć i njegu osigurate po osnovu izdržavanja i da vam prihodi ne prelaze 30% prosječne plaće u Kantonu.

Uz zahtjev koji podnosite za ostvarivanje ovog prava, potrebno je da priložite sljedeću dokumentaciju:

Zahtjev;

Kopija lične karte;

Prijava mjesta prebivališta – CIPS za sve članove domaćinstva;

Kućna lista

Dokaz da podnositelj zahtjeva nije korisnik prava na navčanu naknadu za pomoć i njegu od strane druge osobe (uvjerenje iz BIZ-e, CŽR-a, PIO);

Potvrde o novčanim primanjima za sve punoljetne članove domaćinstva (za zaposlene članove domaćinstva – prosjek primanja iz prethodne godine);

Uvjerenje o prijavi Biro-a za zapošljavanje za nezaposlene članove domaćinstva ;

Izjava ovjerena u općini da podnositelj zahtjeva nije sklopio Ugovor o doživotnom izdržavanju

Napomena: Sve kopije moraju biti ovjerene od strane nadležnog organa

13. REGULISANJE TROŠKOVA DŽENAZE/SAHRANE/UKOPA

Ukoliko ste član porodice preminulog lica ili lice koje će se starati o obavljanju dženaze/sahrane/pokopa možete podnijeti zahtjev za regulisanje troškova dženaze/sahrane/pokopa. Zahtjev možete podnijeti pod uslovom da je preminulo lice ili član porodice evidentiran kao korisnik stalne novčane pomoći.

Zahtjev podnosite službi socijalne zaštite općine gdje lice ima posljednje prebivalište, odnosno boravište.

Pravo na regulisanje troškova ostvarit će te po osnovu uvida u evidenciju koju utvrđuje JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Sarajevo – služba socijalne zaštite nadležne općine u kojoj je preminulo lice imalo prebivalište ili boravište, nakon čega se podnosiocu zahtjeva po hitnom postupku izdaje uvjerenje. Uvjerenje se izdaje u svrhu podmirivanja troškova kompletne dženaze/sahrane/ukopa na teret Budžeta Kantona Sarajevo.

Ukoliko preminulo lice nije korisnik stalne novčane pomoći, a nalazite se u teškoj materijalnoj situaciji, nemate sredstava iz kojih se mogu podmiriti troškovi dženaze/sahrane/pokopa, nema srodnika koji to imaju, možete se obratiti u službu socijalne zaštite općine gdje lice ima prebivalište. Služba uvidom u okolnosti u kojima je preminulo lice živjelo i porodica tog lica, cijeni da li je porodica u mogućnosti obezbijediti troškove dženaze/sahrane/ukopa, kao i članovi porodice. Nakon uvida služba socijalne zaštite podnosi prijedlog za regulisanje troškova direktoru JU "Kantonalni centar za socijalni rad". Direktor Centra, ukoliko odobri plaćanje troškova, daje svoju saglasnost na prijedlog Službe i prijedlog dalje šalje Ministarstvu za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo na saglasnost. Nakon dobivene saglasnosti Ministarstva, Služba izdaje uvjerenje.

Provjera stanja socijalne potrebe podrazumijeva uvid u socio–ekonomske prilike domaćinstva, i to evidencioni karton za nezaposlena lica, ček od penzije, posljednju platnu listu ili uvjerenje o visini plaće, invalidnine, mišljenje mjesne zajednice i druge dokaze u koje je po mišljenju nadležnog organa potrebno izvršiti uvid.

Ako ste član porodice ili lice koje je svojim sredstvima obavilo dženazu/sahranu/ukop lica koje je bilo korisnik prava u gore navedenom smislu, u roku od 40 dana od dana obavljene dženaze/sahrane/ukopa, imate pravo na refundaciju troškova istih, a prema iznosima regulisanja troškova utvrđenim Uredbom, o čemu bez vođenja upravnog postupka odlučuje služba socijalne zaštite.

Troškovi dženaze/sahrane/ukopa obuhvataju troškove tehničkog dijela i troškove vjerskog obreda.

B. Prava po osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom Federacije BiH

1. PRAVO NA LIČNU INVALIDNINU, DODATAK ZA NJEGU I POMOĆ OD DRUGOG LICA I ORTOPEDSKI DODATAK

Ako ste osoba mlađa od 65 godina života, a prema nalazu Instituta ste ocijenjeni kao osoba kod koje postoji invaliditet od 90% ili 100% možete ostvariti pravo po Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09) ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak.

Ako vam je invaliditet nastao, odnosno utvrđen, nakon 65. godine života, u procentu od 90% i 100%, po istom Zakonu možete ostvariti pravo na ličnu invalidninu i ortopedski dodatak. Zahtjev za ostvarivanje navedenih prava podnosi se službi socijalne zaštite općine na kojoj imate prebivalište.

Da bi ste navedena prava ostvarili potrebno je da uz zahtjev za ostvarivanje tih prava, koji možete dobiti u službi socijalne zaštite općine na kojoj imate prebivalište uz Nalaz Instituta priložite sljedeće dokaze:

1. Lična karta;
2. Prijavu o mjestu prebivališta–boravišta;
3. Izvod iz matične knjige rođenih;
4. Uvjerenje o državljanstvu;
5. Uvjerenje iz boračko invalidske zaštite, da li je podnosilac zahtjeva korisnik njege i pomoći, lične invalidnine i ortopedskog dodatka;
6. Uvjerenje službe za rad, socijalna pitanja, zdravstvo, izbjegla i raseljena lica, da li se podnosilac zahtjeva vodi kao korisnik njege i pomoći, lične invalidnine i ortopedskog dodatka kao CŽR.
7. Uvjerenje PIO/MIO da li je korisnik prava novčane naknade za tjelesno oštećenje;
8. Rješenje o ostvarenju prava na penziju (ukoliko se radi o penzioneru);
9. Kopiju bankovne kartice ili ugovora o otvorenom tekućem računu

Napomena: Sve kopije moraju biti ovjerene u općinskom organu uprave i ne smiju biti starije od 6 mjeseci od dana izdavanja, izuzev poreskog uvjerenja koje važi 30 dana.

C

II – PRAVA PO OSNOVU PORODIČNE ZAŠTITE

Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Kantona Sarajevo

UVOD

O pravima u oblasti zaštite porodice sa djecom u prvom stepenu rješava općinski načelnik.

Za ostvarivanje prava iz porodične zaštite zahtjev podnosite u nadležnu općinu na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište.

Ako imate prebivalište na općini Stari grad, zahtjev podnosite u Općinu Stari grad, koja se nalazi u ulici Zelenih beretki broj 4. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica u Općini Stari grad je Senad Musić, a kontakt telefon je 282–400.

Ako imate prebivalište na općini Centar, zahtjev podnosite u Općinu Centar, koja se nalazi u ulici Mis Irbina broj 1. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica Općine Centar je Osmo Babić, a kontakt telefon je 562–300.

Ako imate prebivalište na općini Novo Sarajevo, zahtjev podnosite u Općinu Novo Sarajevo, koja se nalazi u ulici Zmaja od Bosne broj 55. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica Općine Novo Sarajevo je Emina Rovčanin, a kontakt telefon je 492–125.

Ako imate prebivalište na općini Novi grad, zahtjev podnosite u Općinu Novi grad, koja se nalazi u ulici Bulevar Meše Selimovića broj 97. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica Općine Novi grad je Rada Lukić, a kontakt telefon je 291–100.

Ako imate prebivalište na općini Ilidža, zahtjev podnosite u Općinu Ilidža, koja se nalazi u ulici Butmirska cesta broj 12. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica Općine Ilidža je Sejda Topalović, a kontakt telefon je 775–600.

Ako imate prebivalište na općini Ilijaš, zahtjev podnosite u Općinu Ilijaš, koja se nalazi u ulici Ilijaške brigade broj 6. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica Općine Ilijaš je Nijaz Spahić, a kontakt telefon je 580–620.

Ako imate prebivalište na općini Vogošća, zahtjev podnosite u Općinu Vogošća, koja se nalazi u ulici Jošanička broj 80. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica Općine Vogošća je Senad Hasanspahić, a kontakt telefon je 433–900.

Ako imate prebivalište na općini Hadžići, zahtjev podnosite u Općinu Hadžići, koja se nalazi u ulici Hadželi broj 114. Pomoćnik načelnika Službe za rad, socijalna pitanja, izbjeglice i raseljena lica Općine Hadžići je Izet Koro, a kontakt telefon je 475–900

Prava po osnovu Kantonalnog zakona možete ostvariti samo ako imate prebivalište najmanje godinu dana u Kantonu Sarajevo.

1. Dodatak na djecu – dječiji dodatak

Ako Vaša porodica ima prebivalište ili boravište u Kantonu Sarajevo bez obzira na dužinu trajanja, možete ostvariti pravo na dječiji dodatak.

Pravo na dječiji dodatak možete ostvariti po osnovu boravišta, samo ako to pravo niste ostvarili u mjestu prebivališta.

Ako ste porodica sa djecom čiji prihodi po članu domaćinstva ne prelaze iznos od 20% prosječne plaće, možete podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava na dječiji dodatak u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište.

Iznos dječijeg dodatka utvrđuje Kantonalno ministarstvo, s tim da taj iznos ne može biti manji od 5% od prosječne plaće.

Ukupan prihod domaćinstva kao osnov za ostvarivanje prava na dječiji dodatak, čine prihodi koje članovi domaćinstva ostvaruju po osnovu:

1. plaća i drugih primanja iz radnog odnosa;
2. starosne, invalidske i porodične penzije;
3. poljoprivredne djelatnosti;
4. primanja po propisima iz invalidsko–boračke zaštite i zaštite civilnih žrtava rata;

primanja po osnovu socijalne zaštite, izuzev primanja po osnovu novčane naknade za pomoć i njegu od druge osobe i dodatka za njegu i pomoć od druge osobe,

primanja po osnovu prava na ličnu invalidninu po svim osnovama, izuzev u postupku ostvarivanja prava na stalnu novčanu pomoć, novčanu naknadu za pomoć i njegu od druge osobe i dodatka za njegu i pomoć od druge osobe;

prihoda ostvarenih po osnovu imovinskih prava;

prihoda ostvarenih po osnovu autorskih prava;

prihoda ostvarenih po osnovu privrednih, uslužnih i drugih djelatnosti;

prihoda po osnovu registrovane dopunske djelatnosti.

Dječiji dodatak ne možete ostvariti ako je jedan od članova Vašeg zajedničkog domaćinstva:

vlasnik preduzeća ili samostalne radnje

ima registriranu dopunsku djelatnost

vlasnik je ili posjednik motornog vozila, osim ako su u pitanju osobe sa invaliditetom koje po propisima iz oblasti poreske i carinske politike mogu uvesti ili na domaćem tržištu kupiti motorno vozilo kao ortopedsko ili drugo pomagalo.

Pravo na dječiji dodatak imate bez obzira na imovinski census:

ako je Vaše dijete oboljelo od šećerne bolesti, karcinoma, leukemije, TBC i celijakije;

ako ste korisnik stalne novčane pomoći

ako brinete o djetetu bez oba ili jednog roditelja

ako imate dijete ometeno u fizičkom ili psihičkom razvoju i

ako su oba ili jedan roditelj osobe sa invaliditetom,

Vaš iznos dječijeg dodatka se uvećava za 50%.

Vaše dijete ima pravo na dječiji dodatak do navršene petnaeste godine života.

Ako je Vaše dijete starije od 15 godina ostvarit će pravo na dječiji dodatak pod uslovom:

da se nalaze na redovnom školovanju na području BiH, a najkasnije do 27. godine života;

da su nesposobna za privređivanje, dok ta nesposobnost traje, pod uvjetom da je nesposobnost nastupila prije navršenih 15 godina života, odnosno za vrijeme redovnog školovanja, a najkasnije do navršenih 27 godina života.

Dječiji dodatak ostvarit će i za vrijeme školskog raspusta.

Ako je Vaše djete ometeno u fizičkom i psihičkom razvoju i nalazi se na specijalnom školovanju, dječiji dodatak pripada mu za sve vrijeme trajanja školovanja, a najkasnije do navršenih 27 godina života.

Dječiji dodatak Vaše dijete ostvarit će i za vrijeme dok je, usljed bolesti ili liječenja, spriječeno da izvršava svoje obaveze u školi, odnosno fakultetu, a najkasnije do navršenih 27 godina života.

Ako je Vaše dijete smješteno u ustanove dječije i socijalne zaštite ne pripada mu pravo na dječiji dodatak.

Vaše djete nema pravo na dječiji dodatak ako:

po završetku srednje škole upiše isti stepen obrazovanja drugog smjera;

u toku studija izgubi više od jedne godine na višoj ili visokoškolskoj ustanovi;

nakon završene jedne školske godine upiše istu godinu na istoj ili drugoj višoj ili visokoškolskoj ustanovi;

nakon završenog školovanja na višoj ili visokoškolskoj ustanovi upiše školovanje istog stepena.

Ako Vaše djete stupi u brak ili stekne potomstvo prestaje mu pravo na dječiji dodatak.

Ukoliko se utvrdi da ste dječiji dodatak nenamjenski koristili, nadležni organ može odrediti da se dječiji dodatak isplaćuje drugom roditelju ili osobi kod koje se dijete nalazi na izdržavanju.

Ako ste korisnik dječijeg dodatka dužni ste u svakoj kalendarskoj godini u periodu od 1. septembra do 31. oktobra tekuće godine, dostaviti dokaze o ispunjavanju uvjeta za ostvarivanje prava, a za djecu koja se nalaze na redovnom školovanju dokaze o nastavku školovanja.

Ukoliko ne dostavite dokaze, prestaje Vam pravo na dječiji dodatak sa 31. 08. za djecu u srednjim školama, odnosno sa 30. 09. tekuće godine za studente na višim i visokoškolskim ustanovama.

Ako ste korisnik dječijeg dodatka dužni ste prijaviti svaku promjenu koja povlači gubitak prava i to u roku od 15 dana od nastale promjene.

Da bi ste ostvarili pravo na dječiji dodatak uz zahtjev čiji obarazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište, dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Potvrda o plaći za prethodnu godinu za oba roditelja i sve odrasle članove domaćinstva;
2. Potvrda sa BIRO–a za roditelje i sve odrasle članove domaćinstva koji nisu bili zaposleni u prošloj godini;
3. Uvjerenje PIO BiH za one koji nemaju dokaz o primanjima za prethodnu godinu;
4. Izvod iz matične knjige rođenih za dijete/djecu; /ne stariji od 6 mjeseci/,koja nisu upisana u Matične knjige rođenih u općini u kojoj imaju prebivalište, odnosno boravište
5. Uvjerenje o redovnom školovanju za djecu stariju od 15 godina;
6. Čekovi starosne–porodične penzije,za prethodnu godinu;
7. Izjava za sve odrasle članove domaćinstva da nemaju u posjedu motorno vozilo, ukoliko nisu vlasnici motornog vozila –izjava;
8. Kopija prijave o mjestu boravka–prebivališta i kopije ličnih karata za roditelje;
9. Presuda suda za rastavljene roditelje ili tužba za razvod braka;
10. Uvjerenje MUP–a o vlasništvu–posjedovanju motornog vozila za sve članove domaćinstva;
11. Uvjerenje iz katastra za sve punoljetne članove domaćinstva;
12. Uvjerenje službe boračko–invalidske zaštite za sve punoljetne članove domaćinstva;
13. Uvjerenje uprave prihoda(poresko uvjerenje), za sve članove domaćinstva o vlasništvu preduzeća samostalne radnje ili obavljanja dopunske djelatnosti;
14. Potvrda mjesne zajednice ili kućna lista o broju članova domaćinstva.

NAPOMENA: SVA DOKUMENTACIJA NE SMIJE BITI STARIJA OD 6 MJESECI I SVE KOPIJE DOKUMENATA MORAJU BITI OVJERENE.

2. Naknada umjesto plaće ženi–majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta

Ako ste žena–majka u radnom odnosu i imate boravište u Kantonu Sarajevo i utvrđen status raseljene osobe možete ostvariti pravo na naknadu umjesto plaće za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta. Zahtjev za ostvarivanje ovog prava trebate podnijeti nadležnoj općinskoj službi, općine na kojoj imate prebivalište u roku od 60 dana od dana poroda. Ukoliko ste zahtjev podnijeli po isteku ovog roka, pravo Vam teče od prvog dana u mjesecu u kojem ste zahtjev podnijeli.

Naknada Vam se utvrđuje u iznosu 60% od prosječne plaće.

Iznos naknade iz prethodnog stava utvrđuje Vam se posebno, s tim da taj iznos ne može biti manji od najniže plaće za zaposlenike u skladu sa propisima Vlade Federacije, odnosno Općim kolektivnim ugovorom.

Ukoliko ste žena–majka u radnom odnosu, a u periodu od 6 mjeseci prije porođaja niste primili plaću iz opravdanih razloga (nelikvidnost firme i sl.) naknada umjesto plaće ženi–majci isplatiće vam se u visini najniže plaće.

Ukoliko ste žena–majka u radnom odnosu, a niste zasnovali radni odnos najmanje šest mjeseci prije poroda, naknada plaće Vam se obračunava u visini od 50% najniže plaće.

Na iznos naknade uplaćuju Vam se doprinosi PIO, zdravstvo i osiguranje od nezaposlenosti i izmiruju se poreske obaveze u skladu sa zakonom.

Naknada Vam se isplaćuje u trajanju od jedne godine neprekidno, počev od dana stupanja na porodiljsko odsustvo.

Na osnovu nalaza ovlaštenog liječnika, možete da počnete porođajno odsustvo 28 dana prije očekivanog porođaja djeteta.

Naknadu plaće može ostvariti i otac djeteta, odnosno usvojilac u slučaju smrti majke, ako majka napusti dijete ili ako je iz opravdanih razloga spriječena da koristi to pravo.

Ako imate pravo na rad sa polovinom punog radnog vremena, naknadu za polovinu punog radnog vremena kada ne radite može da isplaćuje poslodavac, do visine vaše plaće.

Ako Vam je istekao ugovor o radu na određeno vrijeme do isteka godine dana od dana stupanja na porodiljsko odsustvo ostvarujete pravo na pomoć koje ostvaruje žena–majka koja nije u radnom odnosu.

Ako ste rodili mrtvo dijete ili ako dijete umre prije isteka porodiljskog odsustva, imate pravo da produžite porodiljsko odsustvo za onoliko vremena koliko je, prema nalazu ovlaštenog liječnika, potrebno da se oporavite od porođaja i psihičkog stanja prouzrokovanog gubitkom djeteta, a najmanje 45 dana od porođaja odnosno od smrti djeteta. Za ovo vrijeme imate pravo na naknadu plaće, koja se ostvaruje u iznosu najniže plaće.

Da bi ste ostvarili pravo na naknadu umjesto plaće ženi–majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvujete sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Izvod iz matične knjige rođenih za dijete,
2. Potvrda ljekara o otvorenom porodiljskom odsustvu,
3. Uvjerenje od poslodavca uz naznaku visine plaće za period od 6 mjeseci prije porođaja sa registarskim brojem firme i matičnim brojem iz radne knjižice, te da li je u radnom odnosu na određeno ili ne određeno radno vrijeme i od kada je u radnom odnosu,
4. Uvjerenje mjesne zajednice ili kućnu listu,
5. Kopiju lične karte i prijavu mjesta prebivališta/boravišta,
6. Uvjerenje općinske poreske uprave o izmirenim porezima i doprinosima (ako je u pitanju D.O.O., S.U.R., itd...)

7. Uvjerenje o kretanju MUP–a ukoliko se iz lične karte ne može utvrditi prebivalište–boravite u trajanju od jedne godine;
8. Rješenje o priznatom statusu raseljenog lica (za podnosiocje zahtjeva koji imaju prijavljen boravak).

NAPOMENA: SVE KOPIJE DOKUMENATA MORAJU BITI OVJERENE I DOKUMENTACIJA NE SMIJE BITI STARIJA OD ŠEST MJESECI

3. Novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene–majke koja nije u radnom odnosu

Ako ste žena–majka koja nije u radnom odnosu, novčanu pomoć za vrijeme trudnoće, porođaja i njege djeteta možete ostvariti pod uvjetom da vi ili vaš bračni drug imate prebivalište najmanje godinu dana u Kantonu Sarajevo, odnosno boravište najmanje godinu dana pod uvjetom da imate status raseljene osobe.

Zahtjev za ostvarivanje ovog prava trebate podnijeti nadležnoj općinskoj službi općine na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište, u roku od 60 dana od dana poroda. Ukoliko zahtjev podnesete po isteku ovog roka, pravo Vam teče od prvog dana u mjesecu u kojem je zahtjev podnesen.

Novčanu pomoć ostvarujete u iznosu 20% od prosječne plaće.

Novčana pomoć Vam se isplaćuje u periodu od godinu dana od dana porođaja.

Ako ste žena–majka porodilja koja se nalazi na redovnom školovanju pravo na novčanu pomoć možete ostvariti pod istim uvjetima, u istom iznosu kao i žena–majka koja nije u radnom odnosu.

Ako rodite mrtvo dijete ili dijete umre u toku korištenja prava, imate pravo na novčanu pomoć u trajanju od 45 dana, nakon smrti djeteta.

Da bi ste ostvarili pravo na novčanu pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene–majke koja nije u radnom odnosu uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište, dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Izvod iz matične knjige rođenih za dijete,
2. Uvjerenje Biro–a za zapošljavanje, odnosno fakulteta za redovne studente,
3. Uvjerenje mjesne zajednice ili kućnu listu,
4. Kopija lične karte podnosioca zahtjeva i prijava mjesta prebivališta,
5. Uvjerenje o kretanju MUP–a ukoliko se iz lične karte ne može utvrditi prebivalište–boravište u trajanju od jedne godine
6. Rješenje o priznatom statusu raseljenog lica /za podnosiocje zahtjeva koji imaju prijavljen boravak/.

NAPOMENA: SVE KOPIJE DOKUMENATA MORAJU BITI OVJERENE I DOKUMENTACIJA NE SMIJE BITI STARIJA OD ŠEST MJESECI

4. Jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta

Jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta ostvarujete se u iznosu 35% od prosječne plaće.

Zahtjev za ostvarivanje ovog prava treba podnijeti nadležnoj općinskoj službi na čijoj teritoriji imate prebivalište, odnosno boravište, u roku od 60 dana od dana poroda. Ukoliko je zahtjev podnesen po isteku ovog roka, pravo teče od prvog dana u mjesecu u kojem je zahtjev podnesen.

Ovo pravo možete ostvariti, ukoliko ispunjavate uvjete za ostvarivanje prava na dječiji dodatak.

Da bi ste ostvarili pravo na jednokratnu pomoć za opremu novorođenog djeteta uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Izvod iz matične knjige rođenih za dijete,
2. Potvrdu Centra za dojenje i prirodnu ishranu (J.U. "Dom zdravlja Kumrovec"),
3. Kopija lične karte,
4. Potvrdu mjesne zajednice
5. Dokaz o ostvarivanju prava na dječiji dodatak (podnijeti zahtjev u roku od 60 dana od dana rođenja djeteta).

NAPOMENA: SVE KOPIJE DOKUMENATA MORAJU BITI OVJERENE I DOKUMENTACIJA NE SMIJE BITI STARIJA OD ŠEST MJESECI

5. Pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majku–dojilju

Ukoliko ste majka–dojilja pravo na pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatnu ishranu možete ostvariti ako ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava na dječiji dodatak.

Zahtjev za ostvarivanje ovog prava trebate podnijeti u roku od 60 dana od dana poroda. Ukoliko zahtjev podnesete po isteku ovog roka, pravo Vam teče od prvog dana u mjesecu u kojem je zahtjev podnesen.

Ovo pravo ostvarujete u vidu mjesečnog naturalnog davanja u prehrambenim proizvodima.

Vrijednost naturalnog mjesečnog davanja koje utvrđuje Kantonalno ministarstvo i ne može biti manja od 8% od prosječne plaće.

Ostvarivanje ovog prava obezbjeđuje se putem Zavoda za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo.

Da bi ste ostvarili pravo na pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatnu ishranu za majku–dojilju, uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište, dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Izvod iz matične knjige rođenih za dijete,
2. Potvrdu Centra za dojenje i prirodnu ishranu (J.U. "Dom zdravlja Kumrovec"),
3. Kopija lične karte,

4. Potvrdu mjesne zajednice

5. Dokaz o ostvarivanju prava na dječiji dodatak.

NAPOMENA: SVE KOPIJE DOKUMENATA MORAJU BITI OVJERENE I DOKUMENTACIJA NE SMIJE BITI STARIJA OD ŠEST MJESECI

6. Smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja

Ako u svojoj porodici imate:

dijete bez oba roditelja,

ako ste osoba sa invaliditetom preko 70% ili imate binauralni gubitak sluha od 95–100% po Fowles–Sabine

ako ste korisnik naknade za pomoć i njegu od strane druge osobe,

ako ste korisnik prava na stalnu novčanu pomoć,

dijete sa invaliditetom,

ako ste roditelj djece u čijem domaćinstvu ima jedno ili više mentalno retardiranih ili psihički oboljelih lica,

ako su oba roditelja djece redovni studenti, imate pravo na oslobađanje troškova boravka djece u predškolskoj ustanovi .

Pravo na subvencioniranje dijela troškova smještaja boravka djece u predškolskim ustanovama ostvaruju djeca zaposlenih roditelja ili čiji je jedan roditelj zaposlen, a drugi redovan student, čiji prihod po članu domaćinstva ne prelazi 35% prosječne plaće, pod uvjetom da ispunjavaju ostale kriterije za ostvarivanje prava na dječiji dodatak.

Da bi ste ostvarili pravo na smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja, uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište, dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

Izvod iz matične knjige rođenih za dijete/djecu,

Uvjerenje o visini plaće iz prethodnog mjeseca za oba roditelja, uz naznaku da li su u radnom odnosu na određeno ili neodređeno radno vrijeme

Uvjerenje uprave prihoda o prihodima ostvarenim po osnovu imovinskog prava (da li je registrovano vlasništvo preduzeća ili samostalne radnje ili ima registrovanu dopunsku djelatnost),

Uvjerenje službe za boračko – invalidsku zaštitu o visini prihoda ostvarenih po propisima boračko invalidske zaštite,

Izvod iz matične knjige umrlih za roditelje,

Čekove starosne/porodične penzije,

Rješenje o invalidnosti djeteta–ce,

Rješenje o invalidnosti za roditelje preko 70% ,

Rješenje o starateljstvu za dijete–cu,

Potvrda od više ili visoke škole o redovnom studiju za jednog roditelja,

Nalaz nadležne zdravstvene ustanove,

Potvrdu mjesne zajednice,

Kopija lične karte i prijave mjesta prebivališta za oba roditelja,

Ugovor sa predškolskom ustanovom za prethodnu godinu,

Uvjerenje MUP–a za sve odrasle članove domaćinstva o vlasništvu motornog vozila,

Uvjerenje o posjedovanju imovine od Službe za imovinsko–pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina,

Uvjerenje da je podnosilac zahtjeva korisnik naknade za pomoć i njegu od strane druge osobe,

Uvjerenje da je podnosilac zahtjeva korisnik prava na stalnu novčanu pomoć,

Ovjerena izjava sa naznakom da li podnosilac zahtjeva ili neko od članova zajedničkog domaćinstva ima u posjedu motorno vozilo i da li vozi na punomoć.

NAPOMENA: SVE KOPIJE DOKUMENATA MORAJU BITI OVJERENE I DOKUMENTACIJA NE SMIJE BITI STARIJA OD ŠEST MJESECI

7. Zdravstvena zaštita

Zdravstvena zaštita osigurava se djeci od rođenja do polaska u školu i osobama starijim od 65 godina života, pod uslovom da nemaju zdravstveno osiguranje po drugom osnovu.

Plaćanje neposrednog učešća u troškovima zdravstvene zaštite za djecu od rođenja do navršениh 15 godina života, odnosno starije maloljetnike do 18 godina života i osobe starije od 65 godina života vršit će Kantonalno ministarstvo, pod uslovom da nisu zdravstveno osigurani po drugom osnovu.

Poslove vezane za ostvarivanje zdravstvene zaštite vršit će općinski organi uprave nadležni za poslove socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

a) Da bi ste ostvarili pravo na zdravstvenu zaštitu za djecu od rođenja do navršениh 15 godina života uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1.Rješenje nadležne službe o priznatom pravu na dječiji dodatak,

2.Uvjerenje Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo da ne ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu za sve članove domaćinstva,

3.Dokaz o radnoj angažiranosti roditelja ili staratelja,

4.Uvjerenje Uprave prihoda da nije poreski obveznik (za sve punoljetne članove domaćinstva),

5.Nepopunjen obrazac M–1 ZO,

6. Nepopunjena zdravstvena knjižica,
7. Izvod iz matične knjige rođenih,
8. Kopija lične karte podnosioca zahtjeva
9. Uvjerenje mjesne zajednice o broju članova domaćinstva

NAPOMENA: SVA DOKUMENTACIJA MORA BITI OVJERENA I NE SMIJE BITI STARIJA OD 6 MJESECI

b) Da bi ste ostvarili pravo na zdravstvenu zaštitu za djecu od rođenja do navršениh 18 godina života uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište, dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Kopija lične karte podnosioca zahtjeva i prijavnica mjesta prebivališta,
2. Izvod iz matične knjige rođenih i prijavnica mjesta prebivališta za dijete,
3. Uvjerenje Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo da ne ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu za sve članove domaćinstva,
4. Dokaz o radnoj angažiranosti roditelja ili staratelja,
5. Uvjerenje Uprave prihoda da nije poreski obveznik (za sve punoljetne članove domaćinstva),
6. Nepopunjen obrazac M-1 ZO,
7. Nepopunjena zdravstvena knjižica,
8. Uvjerenje mjesne zajednice o broju članova domaćinstva ili kućna lista.

NAPOMENA: SVA DOKUMENTACIJA MORA BITI OVJERENA I NE SMIJE BITI STARIJA OD 6 MJESECI

c) Da bi ste ostvarili pravo na zdravstvene zaštite za lica starija od 65 godina uz zahtjev čiji obrazac možete dobiti u općini na kojoj imate prebivalište, odnosno boravište, dužni ste priložiti potrebnu dokumentaciju:

1. Uvjerenje Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo da ne ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu za sebe i članove domaćinstva,
2. Dokaz o radnoj angažiranosti za sebe i članove domaćinstva (radni odnos, penzija, BIRO, redovan učenik i student),
3. Uvjerenje boračke zaštite za sve punoljetne članove domaćinstva,
4. Uvjerenje katastra o neposjedovanju u vlasništvu imovine za sve članove domaćinstva,

5. Uvjerenje Službe socijalne zaštite o primanjima po Zakonu o socijalnoj zaštiti za sve članove domaćinstva,
6. Uvjerenje Uprave prihoda da nije poreski obveznik (za sve punoljetne članove domaćinstva),
7. Nepopunjen obrazac M-1 ZO,
8. Nepopunjena zdravstvena knjižica,
9. Kopija lične karte podnosioca zahtjeva i kopija prijavnice mjesta prebivališta,
10. Uvjerenje mjesne zajednice o broju članova domaćinstva.

Napomena: SVA DOKUMENTACIJA MORA BITI OVJERENA I NE STARIJA OD 6 MJESECI

III – PRAVA PO OSNOVU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Od ličnog učešća u troškovima zdravstvene zaštite na teritoriji Kantona Sarajevo oslobođena su slijepa i slabovidna lica čiji je ostatak vida manji od 10%, a kojima je priznato pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu druge osobe. Ovo pravo propisano je Odlukom o ličnom učešću osiguranih lica u troškovima korištenja zdravstvene zaštite i snošenju troškova liječenja na teritoriji Kantona Sarajevo.

Pravo na oslobađanje od ličnog učešća u troškovima zdravstvene zaštite ostvaruje se u medicinskim ustanovama gdje se koristi zdravstvena usluga uz predočavanje sljedećih dokumenata:

Lična karta;

Zdravstvena knjižica;

Članska karta Udruženja;

Rješenje ili ocjenu o invalidnosti koje izdaju nadležne institucije (Institut za medicinsko vještačenje; Centar za socijalni rad i nadležne općinske službe)

Prema U R E D B I o obimu, uslovima i načinu ostvarivanja prava osiguranih lica na korišćenje ortopedskih i drugih pomagala, endoproteza, stomatološko–protetske pomoći

i stomatološko–protetskih nadomjestaka (Službene novine Kantona Sarajevo broj:38/07) slijepo osobe imaju pravo na sljedeća pomagala:

– Bijeli štapić za slijepa lica

– Zaštitne naočale za slijepa lica

– Toplomjer za slijepa lica

– Korekciona stakla

– Očne proteze

Ovo pravo se ostvaruje na sljedeći način: potrebno je obezbijediti uputnicu i mišljenje ljekara opšte prakse, sa kojom se ide ovlaštenom oftalmologu, koji procjenjuje potrebu i popunjava obrazac. Ovaj obrazac nosite u Zavod zdravstvenog osiguranja gdje ga ovjeravate . Sa ovjerenim obrascem podižete pomagalo od ovlaštenog dobavljača.

IV – PRAVO NA OBRAZOVANJE

Okvirnim Zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini i kantonalnim zakonima o osnovnom odgoju i obrazovanju i Zakonu o srednjem obrazovanju propisano je pravo da djeca i mladi s posebnim obrazovnim potrebama stiču obrazovanje u redovnim školama i

prema programima prilagođenim njihovim individualnim potrebama. Individualni program, prilagođen

njihovim mogućnostima i sposobnostima, izradit će se za svakog učenika, uz obavezno određivanje defektološkog i logopedskog statusa.

Djeca i mladi sa ozbiljnim smetnjama i poteškoćama u razvoju mogu se djelimično ili u cjelini obrazovati u specijalnim odgojno–obrazovnim ustanovama, u slučajevima kad je nemoguće pružiti odgovarajuće obrazovanje u redovnim školama.

Navedenim zakonima zabranjeni su svi vidovi diskriminacije , uključujući i diskriminaciju po osnovu invaliditeta.

V –PROFESIONALNA REHABILITACIJA I ZAPOSŁJAVANJE

Pitanje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja uređeno je Zakonom o socijalnoj zaštiti , zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom u Kantonu Sarajevo i Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom u F BiH.

Kantonalnim Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom pitanje profesionalne rehabilitacije i osposobljavanja za život i rad i čekanje na zaposlenje regulisano je na sljedeći način:

Pravo na osposobljavanje za život i rad obezbjeđuje se djeci ometenoj u fizičkom ili psihičkom razvoju i djeci kod kojih postoji invalidnost prouzrokovana povredom ili bolešću, do navršanih 15 godina života kroz osnovno školovanje u redovnim školama ili školama specijalnog tipa koje mogu imati internatski smještaj.

Pravo na školovanje i osposobljavanje za život i rad mogu ostvariti djeca do navršanih 18 godina života ukoliko zbog fizičkih ili psihičkih smetnji nisu bila u stanju završiti osnovno školovanje i osposobljavanje za život i rad u predviđenom roku.

Djeca ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju sa navršениh 15 godina, odnosno 18 godina života, ostvaruju pravo na školovanje i osposobljavanje za samostalan život i rad kroz redovne srednje škole ili srednje škole specijalnog tipa koje mogu imati internatski smještaj, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

–da je dijete završilo osnovno obrazovanje;

–da postoji vjerovatnost da se dijete, s obzirom na ometenost u fizičkom ili psihičkom razvoju i stepen preostale sposobnosti, može primjenom ovog prava osposobiti za samostalan život i rad;

–da postoji vjerovatnoća da se osposobljavanje djeteta može postići u trajanju do četiri godine.

Pravo na školovanje i osposobljavanje za život i rad obezbjeđuje se djetetu do navršениh 26 godina života, odnosno i poslije navršениh 26 godina života, ukoliko je to pravo ranije uspostavljeno, a najkasnije do navršениh 29 godina života.

Pravo na rehabilitaciju u cilju osposobljavanja za život i rad imaju i odrasle osobe koje to pravo nisu mogle ostvariti do navršениh 26 godina ili kod kojih je onesposobljenost nastupila poslije 26. godine života, ako to pravo ne mogu ostvariti po nekom drugom osnovu, a najkasnije do navršениh 40 godina života.

Utvrđivanje postojanja osnova za ostvarivanje prava na školovanje i osposobljavanje za život i rad za djecu do navršениh 15 odnosno 18 godina života vrši Stručna komisija za utvrđivanje sposobnosti i razvrstavanje djece i omladine ometene u fizičkom ili psihičkom razvoju.

Za osobe starije od 18 godina procjenu potrebe za ostvarivanje prava na školovanje, osposobljavanje i rehabilitaciju vrši Stručna institucija.

Djeca i odrasle osobe koje se nalaze na specijalnom školovanju imaju pravo na dnevni boravak u specijalnim ustanovama ili smještaj u ustanovama internatskog tipa ukoliko je takav boravak ili smještaj preporučen mišljenjem Stručne komisije, odnosno Stručne institucije.

Troškove dnevnog boravka ili smještaja u internat za navedene osobe snosi Kantonalni centar za socijalni rad, u cijelosti, u visini ekonomski utvrđene cijene troškova dnevnog boravka ili smještaja.

Djeci i odraslim osobama koje su osposobljene za život i rad, pripada pravo na novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zaposlenje.

Ove osobe po završetku osposobljavanja za život i rad imaju pravo na novčanu naknadu do trenutka zaposlenja, pod uvjetom da se redovno javljaju Službi za zapošljavanje.

Novčana naknada za vrijeme čekanja na zaposlenje utvrđuje se u visini 20% prosječne plaće, a isplaćuje se mjesečno preko Kantonalnog centra za socijalni rad.

Zaposlena osoba koja je ranije koristila ili je mogla koristiti novčanu naknadu za vrijeme čekanja na zaposlenje, a koja izgubi posao bez svoje krivice, može istu ponovo ostvariti nakon što iskoristi prava po osnovu propisa iz radnog zakonodavstva.

Zahtjevi za ostvarivanje naprijed navedenih prava podnose se Službi za socijalni rad općine na čijoj teritoriji podnosilac ima prebivalište.

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom u F BiH propisano je da osobe sa invaliditetom pa i slijepe osobe imaju prednost pri zapošljavanju ako

ispunjavaju tražene uvjete propisane konkursom ili oglasom za zasnivanje radnog odnosa. Navedenim zakonom, u oblasti samozapošljavanja, propisana su određena prava i beneficije za lica sa invaliditetom, uključujući i slijepe osobe, koje obavljaju samostalnu djelatnost ili poljoprivrednu djelatnost kao jedino i glavno zanimanje.

Zahtjev za ostvarivanje navedenih prava, povlastica i beneficija podnosi se Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine.

VI – PRAVO NA PORESKE, CARINSKE I DRUGE OLAKŠICE I POVLASTICE

Pravo na oslobađanje od plaćanja carine

Prema Zakonu o Carinskoj politici slijepe osobe su oslobođene od plaćanja carine na pomagala i automobile, što je preciznije regulisano u Prilogu Zakona – Roba oslobođenih od plaćanja uvoznih dažbina.

Roba namijenjena za potrebe slijepih lica

1. Od plaćanja dažbine oslobađaju se predmeti koji su posebno dizajnirani za obrazovno, naučno ili kulturno usavršavanje slijepih lica, a koji su navedeni u listi koju usvaja Upravni odbor.
2. Od plaćanja dažbine oslobađaju se predmeti koji su posebno dizajnirani za obrazovno, naučno ili kulturno usavršavanje slijepih lica, koji su navedeni u listi koju sačinjava Upravni odbor, pod uslovom da ih uvoze:
 - (a) slijepa lica za svoju ličnu upotrebu;
 - (b) institucije ili organizacije koje se brinu za obrazovanje ili pružanje pomoći slijepim licima, a koje su odobrene od nadležnih organa u BiH u svrhu ulaska ovih artikala bez plaćanja dažbine.
3. Navedene olakšice primjenjuje se na rezervne dijelove, komponente ili pribor koji su konkretno namijenjeni za dotične artikle, kao i na alat koji se koristi za održavanje, provjeravanje, kalibraciju ili popravku navedenih artikala, pod uslovom da se takvi rezervni dijelovi, komponente, pribor ili alat uvoze istovremeno kad i navedeni artikli ili, ako se uvoze naknadno, da se može utvrditi da su namijenjeni za artikle koji su bili prethodno uvezeni bez plaćanja dažbine.

Prema Odluci o listi predmeta koji su posebno dizajnirani za obrazovno, znanstveno ili kulturno usavršavanje slijepih osoba, koji su oslobođeni od plaćanja carine, slijepe osobe mogu uvoziti sljedeće artikle bez plaćanja carine:

- Štampani materijal, uključujući štampane slike i fotografije i ostali štampani materijal za potrebe slijepih i slabovidnih osoba.
- Brajev papir i karton, u rolnama ili listovima
- Brajev papir;
- Bijeli štapovi za slijepe i slabovidne osobe
- Pisaće mašine prilagođene za upotrebu slijepih i slabovidnih osoba;
- Mašine za automatsku obradu podataka i njihovi uređaji,
- magnetni ili optički čitači, strojevi za prepisivanje podataka na mediju s podacima u boldiranom obliku i mašine za obradu takvih podataka, a koji nisu na drugom mjestu precizirani ili uvršteni.
- oprema za mehaničku proizvodnju brajevog ili snimljenog materijala za slijepe i slabovidne osobe;
- Gramofoni, diktafoni ili ostali uređaji za snimanje ili reprodukciju zvuka uključujući i gramofone i kasetofone, sa ili bez zvučne glave, uređaji za snimanje i reprodukciju televizijske slike i zvuka.

Uređaji za reprodukciju zvuka:

- za slijepe i slabovidne osobe;
- gramofonske ploče i drugi zvučnici ili slični zapisi, matrice za proizvodnju ploča, pripremljene prazne ploče, film za mehaničko snimanje zvuka, pripremljene trake, žice, trake i slični artikli vrste koja se obično koristi za zvučno ili slično snimanje.
- Zvučne knjige
- Magnetne trake i kasete za proizvodnju brajevih i zvučnih knjiga;
- Optički uređaji i instrumenti ,laseri osim laserskih dioda:
- Televizijski povećivači za slijepe i slabovidne osobe
- Uređaji za elektronsku orijentaciju i otkrivanje prepreka za slijepe i slabovidne osobe;
- Instrumenti, aparati ili modeli koji su isključivo namijenjeni u svrhu demonstracije (npr. u obrazovanju ili na izložbama), a koji nisu podesni za druge upotrebe.
- nastavna pomagala i aparati koji su isključivo napravljeni za upotrebu od strane slijepih i slabovidnih osoba

– Džepni satovi, ručni satovi i ostali satovi uključujući i

štoperice:

– Brajevi satovi s kućištima osim od plemenitih metala

– Oprema za društvene, stone i zabavne igre za odrasle ili djecu;

– Stone igre i pribor posebno prilagođen za upotrebu od strane slijepih i slabovidnih osoba.

– Elektronski čitači za slijepu i slabovidnu osobu,

– Svi ostali artikli koji su specijalno napravljeni za obrazovno, znanstveno ili kulturno napredovanje slijepih ili slabovidnih osoba.

Da bi se bez plaćanja carine mogla uvesti navedena pomagala potrebna je sljedeća dokumentacija:

Dokument o registraciji humanitarne organizacije , odnosno udruženja slijepih lica;

Pismenu izjavu od udruženja slijepih da je uvezena roba namijenjena za upotrebu od strane slijepih lica;

Dokaz nadležne zdravstvene ustanove da se radi o slijepom licu;

U slučaju kada se rezervni dijelovi uvoze naknadno podnosi se kopija carinske prijave u puštanje u slobodan promet navedene robe.

Zahtjev za oslobađanje od plaćanja carine podnosi se nadležnoj carinskoj upravi.

1. Oslobađanje od plaćanja carine i PDV-a za uvezeni putnički automobil

1. Od plaćanja dažbine oslobađaju se invalidna lica na putnički automobil koji uvezu iz inozemstva jednom u periodu od pet godina, a koji će koristiti kao ortopedsko ili drugo pomagalo.

2. sljedeća lica smatraju se invalidnim licima koja mogu ostvariti pravo na oslobađanje od plaćanja dažbine pri uvozu putničkog automobila kao ortopedskog ili drugog pomagala:

(a) ratni vojni invalidi, ako je rješenjem nadležne komisije za utvrđivanje stepena invalidnosti prema propisima o invalidskom osiguranju utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 70%, kao i za utvrđeni stepen invalidnosti od 50% i više, ako se radi o amputacijama i težim oštećenjima ekstremiteta koja uslovljavaju upotrebu vozila prilagođenih invalidnim licima;

(b) ostala invalidna lica, ako je rješenjem nadležne komisije za utvrđivanje stepena invalidnosti prema propisima o invalidskom osiguranju utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 80%, posebno organa za kretanje (donji ekstremiteti, karlica, kralježnica) kao i drugih organa koji dovode do deformacije funkcije donjih ekstremiteta; potpuni gubitak ili oštećenje vida; teži oblik retardiranosti ili paralize.

3. Invalidno lice može uvesti putnički automobil do vrijednosti od 30.000 KM, odnosno putnički automobil posebno prilagođen za prijevoz invalidnih lica, bez ograničenja vrijednosti.

Da bi se ostvarilo pravo na uvoz putničkog automobila bez plaćanja carine, potrebna je sljedeća dokumentacija:

Rješenje nadležnog organa ili komisije kojim je utvrđeno tjelesno oštećenje od najmanje 80%, a koje se odnose na organe za kretanje, organe vida ili teži oblik retardiranosti ili paralize;

Dokumentacija o uvezenom automobilu.

U okviru postupka za oslobađanje carine, istovremeno se vodi postupak za oslobađanje od plaćanja PDV-a.

Zahtjev se ostvarivanje ovih prava podnosi se nadležnoj carinskoj upravi.

2. RTV povlastice

Ako ste slijepa osoba, a živite sami ili sa starateljem, možete ostvariti pravo na oslobađanja od plaćanja RTV takse / pretplate. Ovo pravo utvrđeno je Zakonom o Javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH 78/05 i 35/09).

Zahtjev za ostvarenje prava podnosi se Radio-televiziji Bosne i Hercegovine u Sarajevu, ul. Bulevar Meše Selimovića br.12.

Uz pismeni zahtjev potrebno je da priložite sljedeću dokumentaciju:

Kopiju lične karte;

Kućnu listu;

Dokument o starateljstvu (ako ga imate) koji izdaje centar za socijalni rad u mjestu prebivališta;

Rješenje ili nalaz o invalidnosti od strane nadležne institucije;

–Institut za medicinsko vještačenje;

–Centar za socijalni rad;

–Opštinske službe nadležne za izdavanje navedenih dokumenata.

3. Porez na dohodak, umanjenje poreza na zaposlene osobe sa invaliditetom

Ako ste osoba sa invaliditetom / slijepa osoba i zaposleni ste imate pravo na osnovni lični odbitak i umanjenje porezne osnovice po osnovu izdržavanja članova uže porodice i /ili po osnovu eventualne invalidnosti tih članova ili samog poreznog obveznika (Zakon o porezu na dohodak, Službene novine Federacije BiH br.10/08).

Da bi ste ovo pravo ostvarili trebate podnijeti pismeni zahtjev poreskoj upravi općtine u kojoj imate prebivalište.

Uz zahtjev koji se može dobiti u poreznoj upravi potrebno je priložiti sljedeću dokumentaciju:

Kopiju lične karte

Vjenčani list;

Rodni list;

Dokaz o visini prihoda izdržavanog lica;

Uvjerenje o zajedničkom domaćinstvu;

Rješenje nadležnog organa sa utvrđenim tjelesnim oštećenjem i stepena invaliditeta;

Poreznu karticu besplatno izdaje porezna uprava na osnovu pismenog zahtjeva poreznog obveznika.

4. Povlastice u željezničkom saobraćaju

Slijepa osoba i njen pratilac imaju pravo na povlaštenu vožnju u željezničkom saobraćaju u Federaciji BiH u iznosu 50% od redovne cijene karte za I i II razred svih vrsta vozova.

Broj vožnji nije ograničen.

Pratilac ima pravo na povlaštenu vožnju samo kad je sa slijepom osobom.

Ovo pravo je propisano internim aktom – Odlukom nadzornog odbora Željeznica BiH.

Ovo pravo se može ostvariti na osnovu članske karte koju izdaje Udruženje slijepih Kantona Sarajevo.

5. Oslobođanje od poreza prilikom registracije putničkog vozila

Slijepa osoba ima pravo na oslobođanje od poreza prilikom registracije putničkog vozila koje se vodi na njeno ime.

Zahtjev za oslobađanje, na formularu koji se može dobiti u Poreskoj upravi, podnosi se Poreskoj upravi općine na čijoj teritoriji osoba ima prebivalište.

Uz zahtjev se prilaže kopija rješenja kojim je utvrđen invaliditet.

6. Povlastice u PTT saobraćaju

1. Slijepa osoba ima pravo na oslobađanje od plaćanja dijela pretplate u fiksnoj telefoniji u iznosu 50 % od mjesečne pretplate.
2. Slijepa osoba ima pravo na besplatnu instalaciju prvog broja fiksnog telefona.
3. Slijepa osoba ima pravo na oslobađanje mjesečne pretplate na mobilni telefon u okviru posebnog paketa, što znači da plaćaju samo utrošene impulse.
4. Slijepa osoba ima pravo na smanjenu mjesečnu pretplatu za ADSL u iznosu 25% od redovne cijene u okviru posebnog paketa.

Naprijed navedena prava utvrđena su internim aktima BH Telekom-a.

Uz zahtjev za ostvarivanje ovih prava potrebno je priložiti rješenje ili ocjenu o invalidnosti koje izdaju nadležne institucije (Institut za medicinsko vještačenje; Centar za socijalni rad i nadležne općinske službe).

"Ovu publikaciju je finansirala Švedska međunarodna agencija za razvoj i saradnju, Sida. Mišljenja izražena u ovom materijalu ne odražavaju neophodno i stavove Agencije Sida. Odgovornost za sadržaj snosi isključivo autor teksta."

"Ova publikacija je nastala u sklopu realizacije Shia programa 2011–2012. Shia je krovna organizacija unutar invalidskog pokreta Švedske koji rade u ime 29 organizacija članica. Zajedno ćemo provoditi međunarodnu razvojnu suradnju u Boliviji, Bosni i Hercegovini, Nepal, Nikaragvi, Ruandi, Šri Lanki i Tanzaniji.

Cilj našeg rada je da se putem podrške projektima jačaju lokalne sestrinske organizacije za obavljanje uspješnog lobiranja za prava, jednakost i inkluziju osoba sa invaliditetom. Posjetite nas www.shia.se "